

Jak jsme dláždili potoky a vysoušeli bažiny

Obrázky z obyčejného života malíře Zdeňka Ladry z Loun

Minule jsme se Zdeňkem Ladrou zavzpomínali na jeho kamarády z práce. Podnik Meliorace na Lounsku disponoval nevyčerpatelnou studnicí kuriózních pracovníků, jimž vévodil geniální právník Míra, divoký samorost Jaruš nebo zpívající bohém Ivan. Dláždili potoky a vysoušeli močály, v zimě, v létě pod širým nebem. Malíři povětšinou znají z krajiny jen její vnější tvář. Aby nahlíželi do jejího nitra a vlastníma rukama potěžkávali jednotlivé půdní horizonty, vtom zřejmě bude Zdeněk Ladra naprostý unikát. Lounsko zná víc než detailně.

„Do odvěkých řádů přírody není radno příliš zasahovat. Meliorační práce se u nás začaly dělat po sovětském vzoru. V praxi po melioračním zásahu zůstala půda dál kyselá a jediný rozdíl byl, že tam nerostl už ani ten rákos. Taky dláždění a narovnávání meandrů jících toků bylo málo moudré a za přívalových dešťů se leckde vymstilo. Pokud bylo koryto klasicky osázené travou, tak to ještě šlo a velká voda po ní sklouzla, ale drsnější zlepšovky proti přírodě se hrubě neosvědčily. To

se jdu zeptat, co je, a prej vejplata a kde jsou zbylí soudruzi, a já že v hospodě. Posilňovali se už od rána, zlitý jak broci. Něco pod stolem, něco po stolech a jeden expert se úporně podepisoval na hospodský stůl, nemoha se trefit na vejplatinu pytlík. Ale to bylo v pořádku. Fakt, že Ladra maluje v pracovní době, účetní nerozdechala a ruče nahlásila vejš. Ale potrestat mě dost dobře nemohli, protože do meliorací se už za trest chodilo a horší práci jsem podle všeobecného mínění dostat nemohl. A úkoly, ty já plnil vzorně.

Tu práci jsem měl vážně rád. Když jedu krajem, mímím různé objekty, které jsem stavěl. Největší radost jsem měl z mostku v Brloze za koupálkem, ten se mi mimořádně povedl. Krásně vospárovaná a vyzděná kamenná práce, perfektní řemesnická práce. Jezdili se na něj dívat až z krajské meliorační správy z Ústí. Byli úplně pař, něco takového ještě neviděli.

Taky jsem zažil velkou romantiku. Třeba když jsem pár měsíců sám dláždil potok mezi Zerotínem a Zichovcem. Zrovna mě brala jóga, tak jsem si meditoval a pozoroval ondatry. Stačilo být potichu a přijít pomaloučku a ondatry válely ve vodě sudy, splouchaly a veselé dováděly. Těch tam tehdy bylo. Dneska je v přírodě už nevidám. Nosil jsem jim mrkve a jablka, a hned, jak jsem jim ten potok vyzdil, tak do břehu vyhrabaly ty svoje nory a zvědavě si mě měřily dírama v tvárnících. Když jsem udělal svůj úkol, šel jsem malovat do lesa. Stojan jsem vyrobil z kmínků svázaných drátem, z větví, co šly nahoru, vznikly šikovný háčky. Namaloval jsem tam

Módní přehlídka partáků na pracovní štaci v Chotěbudicích.

ma o průměru 180 centáků. Jak letadlo přistává ve 170 km/h, pneumatiky orve, takže je jejich životnost malá a v Černoci jima vydláždili koryto. Příroda už si ty pneumatiky pobrala, všechno zarostlo travou. Duše z těch pneumatik jsme vyndávali a dělali z nich pro naše rodiny takový zvláštní rafty.

Rád se na řece plavím a ještě raději se v přírodě koupu. V Kněžicích na Žatecku, je obrovské krásné rybník a ten býval plný ryb. To jste plavali a rozhrnovali ty ryby rukama a ony vás téma sjevma tlamajznama odubkávaly.

Takto se rodil unikátní gumový potok u Velké Černoci.

podzemní a zimní krajiny, takový realistický, hodně šmrncovní. Když jsem ty obrázky přinesl do Ústí na komisi, libovali si, jak je to chuťový.

Zažil jsem i další socialistický pokus. Ve Velké Černoci potok pravidelně zaplavoval chmelnice a tak tam publi takovej experiment. Koryto vydláždili vyraženejma leteckejma pneumatika-

s Jaruš a se synem Martínkem v létě jezdili o víkendech koupat. Jaruška spávala v autě, my dva zálesáci pod širákem, a celý dny jsme tam běhali nahý a koupali se. Voda tehdy byla tyrkysově zelená, okolo bílý pláže. Suprový koupání a těžká exotika.

V Chotěbudicích na Podbořansku to zase vypadalo, jako by tam zrovna skončila válka, baráky prázdný. Směrem k Mašovu je v polích takovej zvláštně rozpadlej kostelík, kolem něj zanedbané hřbitůvek a na tom hřbitůvku kosatce. Velká síla kosatců. Jak kvetly, vytvořily okolo kostelíka báječnej modrej flek. Ten obraz mají sousedé Singrovi.

Právě u Chotěbudic jsme dělali potok, obklopené bažinama. Nad obcí byla pískovna se štukovým pískem a nad tou pískovnou archeologické výzkum. Ta vedoucí výzkumu byla kočka. Jak bylo v létě vedro, chodila v plavkách a my se chodili dívat, jak maj ty zkoumaná políčka vytyčený špagátama a jak dokumentují a kmitaj se štěčkama. No a jednu jsme dali s tou sličnou archeoložkou řeč, cože tam hledají, a ona, že kosti dávnych zvířat. Měla tam hromádku kostí a pár střepů, a my, že takovej kosti máme za maringotkou deset pytlů a jestli chce, že jí je přinesem. A tak jsme jí to tam vysypali, vykulila se i lidská lebka, a archeoložka ty kosti brala a vzrušeně vykřikovala něco o praturích, kvartérech, pleistocénech, holocénech a neolitech, a my blaženě čučeli, jak náramně jí to sluší. Močál byl kostma doslova nabíjet a my jsme za bagrem chodili jak slepice a ty kosti sbírali, bizarní obratle byly veliký jak brikety.“

(pokračování příště)

Připravila Květa Tošnerová

pohotovost pro bolavou duši

Milá Lenko, vnímám dva problémy: zdravotní a vztahový. Vezměme to po pořadě.

Virus HIV napadá lidský organismus. Jestliže se HIV infekce neléčí, může způsobit nevléčitelný stav nazývaný AIDS, při kterém kolabuje imunitní systém. Vir HIV se z jedné osoby přenáší na druhou, když se, obecně řečeno, určitě tělní tekutiny jednoho člověka dostanou do krevního oběhu člověka druhého. Největší koncentraci viru má sperma, poševní sekret a krev. Přenosu HIV prostřednictvím sexu, slin či potu se bát nemusíte. Mimo lidské tělo není vir schopen moc dlouho přežít. Dá se tedy vlastně říct, že nakazit se HIV je poměrně nesnadné. Nelze ho přenést dotykem, ani vdechnout. Přenáší se sexuálním stykem, dále z matky na dítě během těhotenství či porodu a krví (hlavně injekčními stříkačkami). Při sexu pomůže běžný kondom. Dost lidí si myslí, že je před nákazou ochráněný antikoncepcí, ale to je omyl. S prevencí nákazy HIV nemá naprosto nic společného. Přenosu krví lze zabránit důsledným užíváním sterilních stříkaček, tedy nepůjčovat si od nikoho použitou stříkačku, protože může být infikovaná. To se týká nejen drogových uživatelů, ale i sportovců aplikujících si steroidy. Více najdete na www.aids-pomoc.cz.

Co tedy dělat, pokud jste na zásady prevence zapomněla? Máte-li obavy z možné nákazy, nechte si udělat test na HIV. Přesněji

Jsem vynervovaná, nemůžu jíst ani spát. Před týdnem jsem měla nechráněný styk s mužem, který je prý hodně promiskuitní. Na sex došlo pod vlivem alkoholu ten večer, co jsme se seznámili. Normálně takové věci nedělám, ale už déle nemám partnerský vztah a trápím se. Mám hrozný strach z AIDS. Co dělat?
(Lenka, Postoloprty)

jde o test na HIV infekci, který rozpoznává protilátky vytvářené vašim imunitním systémem proti viru HIV v případě, že se vir dostal do těla. Test lze provést anonymně či neanonymně, bezplatně či za úhradu. Anonymně a bezplatně testují v Praze v Domě světla v Karlíně. V Lounech v Rybalkově ulici se testy na HIV provádějí vždy ve čtvrtek od 8 do 14:30 hodin. Máte zde možnost bezplatného testování, pak ale musíte poskytnout své údaje pro proplacení pojišťovnou. Anonymní testování za úhradu, přijde na cca 350 Kč. Bude vám odebrána krev a výsledky dostanete zhruba po týdnu. Důležité ale je, aby k testu došlo až 2-3 měsíce po možném přenosu, protože teprve tehdy organismus začne vytvářet HIV protilátky.

Bezplatné anonymní testování probíhá též v K-Centech, např. v K-Centru v Mostě v ulici Petra Jilemnického od pondělí do pátku 8 – 12 a 12:30 – 16:30 hodin.

Uvádíte, že pociťujete strach a úzkost. Bude dobré, aby s vámi na testování šla dobrá kamarádka, která Vám pomůže stresovou situaci lépe zvládnout. Před testem je dobré se poradit s dotyčným pracovníkem, probrat s ním rizika a scénář dalšího vývoje. Emoční podporu kdykoli najdete i u nás na Lince duševní tísně (476 701 444, nonstop). V hovoru se můžeme věnovat přesně tomu, co zrovna potřebujete, patří sem klidně i pláč, smutek, zlost, panika, úzkost... Jen se odhodlat vytočit naše číslo. Jméno nám samozřejmě neřekáte, hovory se nenahrávají, vaše anonymita a bezpečí jsou zajištěny.

Nyní k druhému problému. Trápíte se, že delší dobu nemáte partnerský vztah. Zkuste se na to podívat z odstupem, očima odborníka a lidsky má současně. Dovolím si vám doporučit pomoc terapeuta, který s vámi podnikne kousek dobrodružné cesty po vaší duši. Jako si nemůžeme nakouknout do vlastního ucha, tak i vlastní duše je pro nás často zamotaná a lze těžko přijít na to, proč se nedaří, proč se bojíme, z čeho jsme smutní. V tom nám terapeut může hodně pomoci. Něco pak pozměníme a ejhle, věci začnou fungovat líp, a nám je den ode dne taky líp. Přeji, abyste takovýhle krok k lepšímu sebepoznání udělala. Věřím, že se zhodnotí, třeba i v partnerském životě, jehož absence vás přivedla do potíží a strachů.

Takže Lenko, na testy si určitě zajděte, ale současně si zatím připomínejte, že: „Nejhorší smrt je z vyčerpání!“ Vždyť všechno může dopadnout dobře, vy nebudete „obdarovaná“ virem, ale jen cenným poučením, a pak spolu s terapeutem zapracujete na dalších úkolech a brzy bude líp. Držím palce a přeju samé dobré zprávy!

Pracovnice Linky duševní tísně, Most

Ladrův život v maringotce.

třeba páni inženýři od stolu vymysleli, že koryto Smolnického potoka u Veltěží vysypou makadamem. Přijeli na to tenkrát trestance z Bělušic. Vypadalo to hezky, což o to, ale přívalová voda makadam podemlela a spláchl do koryta, to se ucpalo a potok se vyvalil vzhůru. Tam jsem poprvé spatřil, jak krajinou letí povodňová vlna. Masa vody smetla oborské zahrádky, zaplavila zahradní domky a sklídila veškerou úrodu.

V Konětopech jsem zažil stoletou vodu. Po přívalových deštích se valila voda z kopců a ucpala viadukt větvemi a bordelem. Po jeho zprůchodnění se na náves vyliho jezero. Mohlo tam být sedmdesát, místy osmdesát čísel vody. Těžké betonové desky, kterými jsme potok dláždili, v ten ráz plavaly korytem jak polystyrén a nacházeli jsme je až v Hřivčicích. Když voda opadla, lidi čistili kvartýry a vyklízeli zatopený sklepy. V konětopské hospodě na sále bylo čtyřicet čísel vody a zvedlo to parkety. Vznikl úžasný výtvarný objekt, kdy vlny parket dosahovaly až k oknům. Když to pak vyschlo, boule se rozlámaly, parkety vyvezly.

Jednou, taky v Konětopech, byl výplatní den. Nedělalo se a já šel za maringotku malovat. Najednou přijede účetní a náš pan šéf Rosenkranz, co jsme mu říkali Pejrak, a bušej na maringotku a já se štětcem a paletou,

Barvy v hudbě klasicismu... V Galerii Benedikta Rejta v Lounech probíhá v rámci výstavy Zdeňka Sýkory celý cyklus kulturních akcí, ať už odborných přednášek či koncertů. V sobotu své cembalo rozezněla Sylvia Giorgieva, aby přiblížila klasicistní skladatele. Koncert doprovázela fundovaným výkladem. Jako první zazněla skladba Jiřího Antonína Bendy, který předpovídal slávu W. A. Mozarta. „Benda byl podobný vizionář, jako Kamil Linhart, který namaloval kosmická tělesa dřívě, než byla vyfotografována,“ uvedla Sylvia Giorgieva. GBR se díky četným akcím stává vyhledávaným kulturním centrem. (toš)

Večer pro knihovnu... Slavnostní večer města Loun byl v letošním roce věnován knihovně a jejímú přesídlení do důstojných prostor na Mírovém náměstí. Na večer vystoupil písničkář, spisovatel a cestovatel Jan Burian, jehož tatínek před šedesáti lety štědrě přispěl na stavbu lounského divadla. Vzpomínalo se na slavné knihovni ředitele Jaroslava Janíka, Jiřího Jedličku a Ivo Markvarta. PhDr. Antonín Hlušík ve své řeči pana Markvarta přiblížil jako „rtuťovitého mužíka mimořádných kvalit profesních i lidských“, složil též hluboký kompliment současné ředitelce Dagmar Bahnerové. Byl to její velký den. V překrásných sátech převzala ocenění Počin roku z rukou starosty města Jana Kernera, ale i další gratulace a květiny. Dívky na snímku předčítají z Markvartovy knížky Nečtou, nečtou, jdou tou cestou klikatou. (toš)